

Contributions to estimation of locust stands. By Dr. E. Kováts.

The volume tables of *Fekete* can be very well utilised in cases of estimation of locust stands for forest organisation purposes. The use of these tables requires not only less work and expenses, but also secures in shorter time better results than the method of ascertaining volume on the basis of cut average stems.

Telepítsünk-e kanadai nyárt?

Írta: Zólemy Imre.

Mostanában sok szó esik a kanadai nyár mellett és ellen. Hasznos volna a véleményeket az „Erdészeti Lapok“ hasábjain kicserélni és a helyes utat megtalálni, ami valószínűleg ebben az esetben is a középén lesz.

Vannak ugyanis a kanadai nyárnak rajongói, nem annyira erdőmérnökök, mint földbirtokosok, akiknek alkalmuk volt valahol szép állományokat látni és abba a tévhitbe esnek, hogy ez egy nagyszerű fafaj, mindenütt remekül megy és nagy jövedelmet biztosít. Ez igaz is, de *csak jó talajon, megfelelő termőhelyi viszonyok mellett.*

A kanadai nyár területszerinti hozadékára nézve még nincsenek számszerű és általános érvű adataink, de az eddigi tapasztalatokból megállapítható, hogy a kanadai nyár hozama néhány százalékkal magasabb a többi nyár fajok hozamánál, kedvező termőhelyi viszonyok mellett. *Ha azonban nem elég mély, nem elég morzsás, nem elég üde a talaj, a kanadai nyár csak sínylődik, csenevész marad és alig ad fatömeget.*

A másik párt viszont abba a hibába esik, hogy *csak* ezeket a sínylődő állományokat látja meg és ezen az alapon igyekszik bebizonyítani, hogy a kanadai nyár külföldi fafaj, tehát rossz és veszélyes, nem éri el a vágáskort és vágási méretet, műszakilag alkalmatlan, stb.

Ezekre a kifogásokra szeretnék elsősorban is felelni, mert sok szép kanadainyár-állományunk van és fenti aggodalmak erősen túlzottak.

Vágható korú kanadai nyár zárt állományban hazánkban, tudomásom szerint, csak a *Duna és Dráva árterületén* van, az ország egyéb részein végzett erdősítések eredményeként nagyrészt csak fiatalosok találhatók. Éppen ezért az ártéri viszonyok alapján lehet csak következtetéseket levonni. Itt a kanadai nyár *40—50 éves korban 50—70 cm mellmagassági átmérővel is teljesen egészséges* szokott lenni, egyes kivételektől eltekintve. Ennél nagyobb méretre nevelni már teljesen felesleges volna és pénzügyileg sem érdemes.

A Műegyetem erdőhasználati tanszékének Debrecen környékén végzett vizsgálatai arra a megállapításra vezetnek, hogy a próbadarabokon már 10 éves korban *álgesztes képződmény* volt látható, sőt a tövi részeken a bél közelében már *korhadás* is mutatkozott. Ezzel szemben tény az, hogy a dugványozással telepített dunaerdei kanadai nyár állományokban, ha van is korhadásnak induló fa, *számuk nem haladja meg az első, de legfeljebb második gyérítés során kikerülő törzsszámot*, gondosan véghezvitt gyérítésekkel el lehet érni azt, hogy *a megmaradó állomány teljesen egészséges*. Semmi okunk nincsen attól tartani, hogy a fiatalosok idő előtt elpusztulnak.

A 82.901/1937. II. számú földművelésügyi minisztériumi rendelet felhívja az erdőhivatalokat és birtokosokat, hogy a kitermelésre kerülő kanadai nyártörzseket az *álgeszt-képződés* szempontjából figyeljék meg. A rendelet nem mondja meg, hogy milyen módon lehet megállapítani, hogy a kitermelt törzs álgesztes-e vagy sem. Ez ugyanis nem olyan egyszerű dolog, tekintettel arra, hogy a kanadai nyárnak *zöldesbarna valódi gesztje van* és a színeződésből egyáltalában nem lehet megállapítani, álgesztről van-e szó. Az erdőbirtokosoknak és erdőhivataloknak nem igen van mikroszkópjuk, tehát nem kereshetik a myceliumokat a fa-törzsben.

Ezért *a vizsgálatokat egy kézbe kellene adni*. A birtokosok küldjenek néhány próbadarabot valamelyik hazai kutató intézetnek vagy laboratóriumnak, ahol a faanyag egészségi állapota kétséget kizáróan megállapítható. E nélkül az

egész adatszolgáltatás csak találgatáson alapul, mert bizonyára lesznek, akik a bükk álgesztjére gondolva, *a kanadai nyár valódi gesztjét is álgesztnek fogják minősíteni.*

Műszaki alkalmasság szempontjából nem nagyon lényeges, hogy valódi vagy álgesztés fát dolgoznak-e fel lemezgyáraink. Tény az, hogy a kanadai nyár kiválóan alkalmas a rétegeltlemez alapanyagának, mert *egyáltalában nem „dolgozik”,* vagyis nem vetemedik és igen kicsi az összeaszása. Továbbá *kiválóan fejthető,* mert hosszú rostú, síma, egyenes és főleg kerek, majdnem tökéletesen körkeresztmetszetű és központos belű. Ezeket a tulajdonságokat felismerte már a faipar és nincs az a kanadainyár rönkö-mennyiség, amit nem lehetne jól elhelyezni. Még a fenyő rétegeltlemez is kiszorítaná és ez csak azért nem következhetik be, mert nincsen az országnak annyi nyár-rönkö készlete, illetve termelése, amennyi a szükségletet fedezné.

Az a fontos, hogy van egy elsőrendű módja a fenyő-szerfabehozatal csökkentésének, nem pedig az, hogy a kanadai nyár bölcsőjét nem Magyarországon ringatták. Egyik legnagyobb lefejtő üzemünk, *a gyufagyár is éppen a kanadai nyárból tudja a legnagyobb kihozatazt elérni és a legjobb minőségű árut készíteni.*

A műszaki alkalmasság fokmérője erdőbirtokosok részére az illető fafaj rönköjének az ára. A piac nagyon jól ismeri a fa alkalmas vagy nem alkalmas voltát és csak a tényleg jobban használható fáért ígér tartósan magasabb egységárat. Alaptalanul a kanadai nyárnak sem volna magasabb egységára, mint bármelyik más lágy lombfának. A helyzet pedig nemcsak ma, hanem már évek óta az, hogy az egyes vevők — kereskedők és gyárak egyaránt — *legalább 30—35 százalékkal magasabb egységárat ígérnek a kanadai nyárért,* mint a fekete és szürke nyárért és fűzért. Akkor pedig a kanadai nyárnak jónak is kell lenni. Ha valaki betelefonálna a Facsarnokba, vagy lágy lombfarönköt ajánlana fel akárhány kereskedőnek, a válasz egészen biztosan az lenne, hogy *„kanadai nyárt minden mennyiségben átveszünk, egyéb lágy rönkre nem reflektálunk”.* Tudok olyan fakereskedőről, aki nem foglalkozik mással, minthogy évenként 800—1000 m³

I. oszt kanadai nyár rönköt vásárolt össze és 1—2 vagónos tételekben eladogatja. Ezzel évi 10.000 pengő jövedelmet tud magának biztosítani.

A kanadai nyár jövedelmezősége azonban nemcsak ezen a 30 százalékos egységárkülönbségen múlik. Sokkal fontosabb körülmény az, hogy a jól nevelt kanadai nyár állományokból — a gyümölesládakészítéshez használt műhasábot is szerfának tekintve — *a szerfakihozatal az összes fa 50—60 százalékát teszi ki*, ezzel szemben a fekete és szürke nyár, fűz állományokban jó esetben is *csak 10—12 százalékot* lehet elérni. A szürke nyár igen gyakran gesztválós, a fekete nyár hajlamos a csomorosságra, a fűz pedig a korhadásra. Újabban a cellulózipar is keresi a nyárdorongot, főleg a kanadai nyárt, mert egyenes, kerek és csomómentes. Ha ez a kereslet tartós lesz, *a kanadai nyár szerfakihozatalát fel lehet emelni 70 százalékra is!* Ebben a magas szerfakihozatalban mutatkozik a kanadai nyár óriási fölénye a többi lágyfa felett. Nem szorul bizonyításra, hogy sokkal előnyösebb 40 pengős rönköt eladni, mint 5—6 pengős tűzifát.

Érdekes és jellemző összehasonlítani a néhai Frigyes főherceg uradalmában két évvel ezelőtt végzett gyufarönkátadás adatait. Egy 10 holdas vágásban a gyufagyár több mint 1000 m³ kanadai nyár rönköt vett át, a többi, mintegy 120 hold vágásterületen pedig összesen kb. 1300 m³ egyéb lágy rönköt.

Látjuk tehát, hogy kedvező viszonyok mellett a kanadai nyár hatalmas jövedelmet biztosít; de ismételten hangsúlyozni kívánom, hogy csakis *humuszos, mély, üde talajon*. Nincsen olyan fafaj, amelyik minden termőhelyen jól menne, milyen alapon kívánjuk meg ezt a kanadai nyártól? Az olyan elgyepedesegett rossz talajon, ahol minden más erdősítési kísérlet csődöt mondott, ne kívánjunk a kanadai nyártól „bombaeredményt“.

Nem volna helyes, ha az erdészeti tudományos körök munkássága a kanadai nyárral kapcsolatosan csak arra szorítkoznék, hogy adatokat gyűjtsön a kanadai nyár alkalmazatlan voltának bebizonyításához, abból az elgondolásból indulva ki, hogy minden idegen fafajnak rossznak kell lenni.

Ezt a merev álláspontot ugyan már az akác esete is megcáfolja, mert jól tudjuk, hogy sok egzisztenciát alapított már meg az akácfásítás.

Szerény véleményem szerint csak az lehet a tudományos és gyakorlati körök célja, hogy *adatokat gyűjtsenek a kanadai nyár fejlődésére, műszaki alkalmasságára, fatömegére és főleg a termőhelyi igényére vonatkozólag*. Nagy hiba volna a kanadai nyárt eleve ellenszenvvel fogadni és telepítését elhamarkodva károsnak és veszélyesnek nyilvánítani. De éppen ilyen hiba volna a nyakló nélkül való telepítése is.

Mindenesetre bátran ajánlhatom, hogy *kanadai nyárt telepítsünk mindenütt, ahol csak lehet*, de lehetőleg nem elegyetlen összefüggő állományban, hanem *elegyesen*; ugyanis a fatömegre és a feltisztulásra egyaránt kedvező, ha a kanadai nyár szillel, kőrissel vagy más nyár fajtákkal elegyes állományban tenyészik.

Az erdőgazdaság jövedelmezőségének tárgyalása után nem lesz érdektelen a kanadai nyár nemzetgazdasági jelentőségére is rámutatni. Mit kíván a nemzetgazdaság mai meggesonkítottágunkban az erdészettől? Ma, amikor fabehozatalunk meghaladja a búzakivitelt, minden eszközzel arra kell törekedni, hogy az ország *minél hamarabb, minél nagyobb fatömeget tudjon termelni* és piacra hozni, nem annyira a kevésbbé értékes tűzifában, mint inkább szerfában és főleg *fenyő szerfában* vagy olyan fafajban, amelyik a fenyőt pótolni tudja. Ezt a célt pedig minden bizonnyal elsősorban a kanadai nyár telepítésével lehet elérni, mert lúcfenyőink nem igen érhetnek el erősebb méreteket. Tehát nemzetgazdasági érdek is, hogy tisztázódjék a kanadai nyár tenyésztési lehetősége.

*

Sollen wir kanadische Pappeln pflanzen? Von I. Zólogy.

Die Kanadapappel-Bestände liefern den übrigen Weichholzarten gegenüber bedeutend höheren Massen- und Geldertrag und der Nutzholzanfall dieser Pappel beträgt 50–60 v. H. der Gesamtmasse, also das 4–5-fache der übrigen einheimischen *Populus*-Arten. Im Überschwemmungsgebiet der Donau und der Drau kann man derzeit schon 40–45 jährige Kanadapappel-Bestände fin-

den (mit Stämmen von 50—70 cm Brusthöhendurchmesser) die vollkommen gesund sind.

Auf humusreichen, tiefgründigen, frischen Böden würde diese vortreffliche Holzart überall sehr gut entsprechen und zur Minderung der Nadelholzeinfuhr kräftig beitragen.

*

Devons-nous planter des Peupliers du Canada? par I. Zólomy.

Dans les stations qui leur conviennent, les peupliers du Canada sont parfaitement sains à l'âge de 40 à 45 ans (diamètre à hauteur de poitrine 50 à 70 cm). On donnera donc la préférence à cette essence précieuse partout où les propriétés de la station lui sont favorables.

*

Ought we to plant Canadian poplars? By I. Zólomy.

On suitable localities the Canadian poplar stands are even at an age of 40—45 years (b. h. d. 50—70 cm!) perfectly sound. This valuable species should therefore be preferred everywhere, where the requisit locality conditions are to be found.
